

ПРОГРАМА
ДОКТОРАНТСКИ КОНКУРС СРЕДНОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЯ:НУМИЗМАТИКА

1. Погребални обичаи през ранното средновековие в днешните български земи (VII-X в.).
2. Селищна структура през ранното средновековие (VII-X в.) на север от Стара планина. Видове селища. Представители, топография, структура, стопански характеристики, хронология.
3. Поминъци и занаяти през ранното средновековие(VII-X в.). Керамика и керамично производство. Металопластика. Накити и елементи на костюма. Организация на производството и производствени съоръжения. Търговия.
4. Християнизирание на ранносредновековната българска култура. Църковна архитектура. Манастири: архитектурен облик, проблеми на идентификацията и интерпретацията. Християнска погребална практика до началото на XI в.
5. Характеристики и трансформации на селищната мрежа в периода XI-XII в. Съдбата на заварените центрове и появата на нови селища. „Демографска катастрофа“ и „демографски взрив“.
6. Материална и духовна култура в периода XI-XII в. Битова керамика. Погребални обичаи. Накити и металопластика. Археологически данни за т. нар. “втора варваризация” на днешните български земи.
7. Археологически характеристики на селищната структура през периода на зрялото средновековие (XIII-XIV в.). Градове и села. Топография, фортификация, инфраструктура, стопански облик. Динамика и трансформация на селищната мрежа.
8. Поминъци и занаяти през зрялото средновековие. Керамика и керамично производство. Металопластика. Накити и елементи на костюма. Организация на производството и производствени съоръжения. Търговия.
9. Погребални обичаи през зрялото средновековие (XIII-XIV в.). Топография на некрополите. Характеристика на вещевия комплекс. Хронологически и регионални особености на погребалния ритуал.
10. Монетната реформа на император Анастасий I (498г). Номинали. Изображения.
11. Монетната реформа на император Юстиниан I (538 г). Монетна система. Характеристика. Монетарници и официни.
12. Монетите през иконоборческия период. Характеристика.
13. Реформата на император Алексей I Комнин. Номинали. Характеристики.
14. Монетосечене на Палеолозите. Характеристика. Номинали. Залез на византийското монетосечене
15. Монетите на Иван Асен II, Мичо Асен, Константин Асен, Георги Тертер, Тодор Светослав и Михаил Шишман. Характеристики.
16. Монетите на Иван Александър, Михаил Асен, Иван Шишман, Иван Страцимир. Характеристики.

ЛИТЕРАТУРА

- Абоба-Плиска. Материали для болгарских древностей. – Известия русского археологического института в Константинополя X. София 1905.
- Ангелова, С. Средновековен некропол край Южната крепостна стена на Дръстър. – Годишник на Софийския университет, Исторически факултет 86. 1993.
- Ангелова, С. и др., Двубрядният ранносредновековен некропол край с. Топола, Каварненска община – Проблеми на прабългарската история и култура 3. Шумен 1997. 141-154.
- Ангелова, С. Отново за локализацията на “преславния дом” на Омуртаг на Дунав – В: *Studia protobulgarica et mediaevalia europensia*. В чест на проф. Веселин Бешевлиев. София 2003. 183-195.
- Антонова В. Шумен и Шуменската крепост. Шумен 1995.
- Антонова В., Цв. Дремсизова-Нелчинова, Аулът на хан Омуртаг при Чаталар. София, 1981.
- Бобчева Л. Некропол от 13-14 век в Калиакра. – Известия на Народния музей Варна 14 (29). 1978. 152-180.
- Борисов Б. Демографските промени през XI-XII век в днешните български земи – В: Тангра. Сборник в чест на 70-годишнината на акад. Васил Гюзелев. София, 2006. 391-408.
- Борисов Б. Керамика и керамично производство през XI – XII в. от територията на днешна Югоизточна България. В: Марица-Изток. Раднево 2002.
- Борисов Б.. Полски Градец. Археологически Проучвания. Vol. 1. Велико Търново: Издателство “Фабер,” 2013.
- Бъчваров И. Янтренски некрополи. Велико Търново 1993.
- В. Григоров, Метални накити от средновековна България (VII-XI в.). София 2007.
- Ваклинов Ст. Ст. Станилов, Кладенци: ранносредновековно селище. Варна 1981.
- Ваклинова М. Материали и производство на преславската каменна пластика. – Преслав 5. 1993. 68-100.
- Въжарова Ж., Славяни и прабългари (по данни от некрополите от VI-XI в. на територията на България). София 1976.
- Въжарова Ж., Славянски и славянобългарски селища в българските земи от края на VI-XI в. София 1965.
- Въжарова Ж., Средновековното селище с. Гарван, Силистренски окръг (VI-XI в.). София 1986.
- Гатев П., Средновековно селище и некропол от XII в. край с. Ковачево, Пазарджишко. Разкопки и проучвания 12. София 1985.
- Георгиева С., Р. Пешева, Средновековен български некропол край гр. Ловеч и накитите, намерени в него. – Известия на археологическия институт 20. 1955. 511-557.

Григоров В.. Метални накити от Средновековна България. Vol. 1. Дисертации. София, 2007.

Димитров Д. Ил., Номадска керамика в Североизточна България. - ИНМВ, XI, 1975.

Димитров Д. Ил., Някои въпроси във връзка с изучаването на старобългарското масово жилище от VI-XI в. в Североизточна България. – В: Архитектурата на Първата и Втората българска държава. София 1975. 212-245.

Димова В., Църквите в България през XIII-XIV в. София 2008 г.

Дончева-Петкова Л., Одърци 2: Некрополи от XI в. София 2005.

Дончева-Петкова Л., Средновековни кръстове-енколпиони от България. София 2011.

Й. Алексиев, Средновековно селище при село Хотница, Великотърновско.- В: Средновековно Търново, Юбилеен сборник, В. Търново 2004, 35-92.

Йорданов С., Скалният манастир “Свети архангел Михаил” при село Иваново. Русе, 2004.

Йотов В., Въоръжението и снаряжението от българското средновековие (VII-XI век). Варна 2004.

Йотов В., Г. Атанасов, Скала: Крепост от X-XI век до с. Кладенци, Тервелско. София, 1998.

Костова Р., Имало ли е манастири-ергастерии в България през X век? – В: Civitas divino-humana. В чест на професор Георги Бакалов. София, 2004. 457-469.

Л. Дончева-Петкова, Българска битова керамика през ранното средновековие. София, 1977.

Л. Дончева-Петкова, Одърци 1: Селище от Първото българско царство. София 1999.

Мавродинов Н., Старобългарското изкуство (XI-XIII в.). София 1966.

Мавродинов Н., Старобългарското изкуство: Изкуството на Първото българско царство. София 1959.

Миятев К., Архитектурата в средновековна България. София 1965.

Николова Я., М. Робов, Храмът на първите Асеневи: Църквата “Св. Димитър” във Велико Търново. Велико Търново 2005.

Овчаров Д. и др., Големият царски дворец във Велики Преслав 1: Преславската патриаршия през X век. София 1991.

Овчаров Н., Д. Хаджиева, Средновековният манастир в Кърджали – център на епископията на Ахридос (XI-XIV в.). Разкопки и проучвания 24. 1992.

Петрова В., Двухкамерни кръгли пещи за изпичане на битова керамика от територията на Първата българска държава (края на VII – началото на XI в.) – В: Българските земи през средновековието (VII-XVIII в.). международна конференция в чест на 70-годишнината на проф. Александър Кузев. Варна 2005.

Рашев Р., Аул и град в България през VIII-IX в. – В: Сборник в чест на акад. Д. Ангелов. София 1994. 170-177.

Рашев Р., Българската езическа култура. София 2008.

- Рашев Р., Късни номади в Плисковското поле – Преслав 3. 1983. 252-262.
- Рашев Р., Ст. Станилов, Старобългарското укрепено селище при с. Хума, Разградски окръг. Разкопки и проучвания 17. София 1987.
- Рашенов А., Българска школа във византийския стил. – Известия на Българския археологически институт 6. 1930/1931.
- Рашенов А., Месемврийски църкви. София 1932.
- Стайков, В. Етно-културни връзки по Долен и Среден Дунав през Ранното средновековие, VII-IX в. (по данни на некрополите). София 2020 (автореферат на дисертация).
- Станчев Ст., Ст. Иванов. Некрополът до Нови пазар. София 1958.
- Тодорова Х. и др., Дуранкулак 1. София 1989.
- Тотев К., И. Чокоев, История на проучването на некропола на търновската църква “Св. 40 мъченици“. – Известия на исторически музей Велико Търново 11. 1996. 165-174.
- Тотев Т., Бележки за проникването на техниката на клетъчния емайл в Преслав. Преслав, 5. 1994.
- Тотев Т., Дворцовият манастир в Преслав. Шумен 1998. Тотев, Керамичната икона в средновековна България. София 2001.
- Тотев Т., Манастирът в Тузлалъка – център на рисуваната керамика през IX-X в. Разкопки и проучвания 8. София 1982.
- Тотев Т., Преславското златно съкровище. София 1983.
- Царевград Търнов 1: Дворецът на българските царе през Втората българска държава. История на проучванията, архитектура, надписи, монети, културни пластове преди изграждането на двореца. София 1973.
- Царевград Търнов 2: Дворецът на българските царе през Втората българска държава.
- Царевград Търнов 3: Патриаршеският комплекс през XII-XIV век. София 1980.
- Царевград Търнов 4: Средновековни надписи, монограми, букви и знаци от Търновската “Велика лавра“. София 1984.
- Царевград Търнов 5: Археологически разкопки и проучвания на крепостните стени на хълма Царевец 1966-1969 г. София 1992.
- Чангова Й., Ловеч: Цитаделата на средновековния град XII-XIV в. София 2006.
- Чангова Й., Средновековното селище върху тракийския град Севтополис (XI-XIV в.). София 1972.
- Чангова Й. Перник 3: Крепостта Перник VIII-XIV в. София 1992.
- Чанева-Дечевска Н., Църкви и манастири от Велики Преслав. София 1980.
- Чанева-Дечевска Н., Църковната архитектура в България през XI-XIV в. София 1988.
- Чанева-Дечевска Н., Църковната архитектура на Първата българска държава. София, 1984.

- Angelova St., R. Koleva, Das frühmittelalterliche Drästäř (Silistra) – In: G. Fusek (red.), Sbornik na počest' Dariny Bialekovej. Nitra 2004. 19-30.
- Borisov B., Djadovo 1: Mediaeval Settlement and Necropolis (11th -12th century). Tokio 1989.
- Fiedler U., Studien zu den Gräberfeldern des 6. bis 9. Jahrhunderts an der Unteren Donau. Bonn 1992.
- Hensel W. (red.), Styrmen nad Jantra (Bugaria): Badania archeologiczne w latach 1961-1964 i 1967-1968. Wrocław-Warszawa-Krakow-Gdansk 1980.
- Iatrus-Krivina. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der Unteren Donau. Bd. 3: Die mittelalterlichen Siedlungen. Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 17. Berlin 1986.
- Авдев Ст. Монетната система в средновековна България. София, 2005.
- Авдев Ст. Български средновековни монети. София, 2007.
- Герасимов Т.. Първата златна монета на цар Иван Асен II. – ИБАИ VIII, 1934, 361-368
- Дочев К.. Монети и парично обръщение в Търново (XII-XIVв). В.Търново, 1992.
- Дочев К. Български средновековни монети XIII-XIVв. В.Търново, 2003.
- Дочев 1983: К. Дочев. Няколко бележки върху сребърното монетосечене на Иван Александър със сина му Михаил Асен. – Нумизматика, 2, 1983, 3-14.
- Дочев 1992: К. Дочев. Монети и парично обръщение в Търново XII – XIV в. В. Търново, 1992.
- Дочев 2009: К. Дочев. Каталог на българските средновековни монети XIII – XIV век: Типове, варианти, цени. В. Търново, 2009.
- Дочев 2017: К. Дочев. Монети на византийската фамилия Палеолози в паричното обръщение на българската държава 1259-1396. Велико Търново, 2017.
- Йорданов Ив. Монети и монетно обръщение в средновековна България (1081-1261). София, 1984.
- Йорданов Ив.. Монетосеченето на българските владетели в Добруджа (втората половина на XIVв). В: Сб. Средновековна България и Черноморието. Варна, 1984.
- Пенчев 1984: Вл. Пенчев. Бележки към някои български средновековни монетосечения. – Нумизматика, 1, 1984, 12-30.
- Радушев А., Жеков Г. Каталог на българските средновековни монети (VIII-XIVв). София, 1999.
- Сотиров Ив. Нумизматичен етюд към историята на автономното Видинско княжество от края на XIIIв. да 30-те години на XIVв. – ГАИМ, I, 2001, 288-332.
- Юркова Й. Никола Мушмов и българската нумизматика. - Нумизматика, X, 1975, кн. 1, с. 9-17.
- Юркова Й. Тодор Герасимов и българската нумизматика. - Нумизматика, 1974, кн. 1, с. 5-8 и с. 22-39.
- Юркова Й. Българската нумизматика /1944-1974 г./ - Археология XVI, 1974, кн. 4, с. 65-73.

Юркова Й. Българските средновековни монети и печати в проучванията на В.Н. Златарски. - Нумизматика, 1976, кн. 4, с. 9-17.

Юркова Й. Нумизматиката в България /1974-1984 г./. - Археология, 1985, кн. 4, с. 1-18 /в съавторство с Вл. Пенчев/.

Юркова Й., Пенчев Вл. Български средновековни печати и монети. София, 1990.

Dimnik M., Dobrinic J. Medieval Slavik Coinages in the Balkans. Numismatic History and Catalogue, London, 2008..

Grierson Ph. Monnaies et monnayage. Introduction a la numismatique. Paris, 1976.

Grierson 1982: Ph. Grierson. Byzantine Coins. Los Angeles, 1982.

Grierson 1999: Ph. Grierson. Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, 5/1. Washington, D.C., 1999.

Hahn W. Moneta Imperii Byzantini. (MIB), Wien, 2000, 2009.

Hahn W. Die Ostprägung des Römischen Reiches im 5. Jahrhundert (408-491). Wien, 1989.